

Hilversum, 5 april 1971.

Opm.:

Een x in de kantlijn duidt op een vraag
een - op een antwoord.

Goeden avond vrienden,

U weet het, we zijn niet alwetend of onfeilbaar. Dat is prettig voor U, dan kunt U tenminste ook nog zeggen, dat het niet waar is. Ik heb het natuurlijk niet over U vanavond, ik spreek over

WIJZE EN DWAZE MAAGDEN

Ons onderwerp is niet alleen maar die wijze en dwaze maagden, maar speciaal in de twintigste eeuw. En daar is natuurlijk een heleboel over te zeggen. Vooral, wanneer je je realiseert, dat Jezus, toen hij die gelijkenis heeft verteld een voorbeeld gaf, dat voor iedereen bedoeld was. En dat is misschien voor de Dolle Mina's tevredenstellend, ook bedoeld voor de heren.

Wanneer die maagden er zijn, dan laat de een zijn lamp branden, want ze zitten graag in het licht, ze hebben graag plezier. En nu ja, wanneer die bruidegom dan een beetje op zich laat wachten, dan zijn hun lampen uitgebrand. Het resultaat is, dat ze op de achtergrond komen te staan.

De wijze maagden hebben het een beetje anders bekeken, die zeggen: ach, we moeten sparen. Die zitten een hele tijd in het donker en pas, wanneer ze horen, dat de bruidegom aan de poort staat, steken ze gauw hun lampen aan en staan inderdaad vooraan, hebben brandstof genoeg, ze hebben licht genoeg, alles is prima in orde. En de les, die er in zit, is geloof ik wel, dat je niet te veel je dingen moet verspillen.

Ga je het nu bekijken vanuit een twintigste eeuws standpunt, dan zijn er natuurlijk wel een paar vragen. Kijk eens, die bruidegom kwam kennelijk véél later dan de bedoeling was, want anders hadden die maagden niet eerst al hun lampen aangestoken, waarna de ene helft ze voorlopig gedooft heeft. Was die bruidegom de moeite waard, om daarvoor een hele avond in het donker te zitten? Het klinkt misschien gek, maar dat was het zo echt in die tijd en die vraag stel je al heel gauw. Het is precies hetzelfde met de economie bijvoorbeeld. We horen overal de mensen zeggen: er moet welvaart zijn, er moet meer sociale zorg komen, we moeten dit, we moeten dat. De regeringsinstanties groeien nog weliger dan paddestoelen. Nu kun je natuurlijk zeggen: wat we nu hebben, dat hebben we alvast. Dat hebben de dwaze maagden ook gedaan. En wat je dan hebt, ja, dat is dan misschien morgen te kort. Je kunt het heel eenvoudig bekijken.

In Nederland hebben dus alle mensen - het gaat hier niet alleen over de arbeiders, maar net zo goed over de exoloitanten - die hebben gezegd: we willen méér, steeds méér. Als de werknemers vijf procent méér namen, dan zeiden de werkgevers immers: dat kan wel, maar dan moeten we de prijs van ons product óók met 5% verhogen. Waarbij ze dan dus extra winst maakten over bepaalde delen van het kostenproces, die niet met 5% waren verhoogd. En op die manier kwam er dus de daverende klap, U weet: de f 400.- schoon. En ná die daverende klap kwamen er de ontslagen. En op het ogenblik rommelt het overal in de zakenwereld. En er is een grote kans, dat op het ogenblik, dat Nederland eigenlijk veerkracht nodig heeft dat het sociale zorg wérkelijk hard nodig heeft, het aan allerlei bijkom-

stiheden zijn geld eigenlijk verknoeid heeft en dat het dan niet kan opbrengen. Dat is een heel eenvoudig voorbeeld.

Nu kun je zeggen: ja, dan zou je ook wijs moeten zijn en altijd maar potten. Maar ja, U weet, wanneer je het hebt over sparen en potten dan zijn er een heleboel mensen tegenwoordig, die zeggen: je kunt de pot op met je potten. Dat is dus minder aangenaam. Men heeft eenvoudig niet het idee, dat je voorzorgen moet treffen. Het is allemaal: Leef op dit moment, want morgen kun je dood zijn. En als het nu afgelopen was met de dood, zou er helemaal geen bezwaar tegen zijn. Maar eigenlijk geloof ik, dat die bruidegom in de gelijkenis ook nog wel een klein beetje lijkt op de dood. Wanneer die komt, dan verandert alles. Het leven verandert, het oude is afgelopen, het nieuwe begint. Hij laat erg lang op zich wachten soms ook. En wanneer hij komt, dan moet je kracht, dan moet je licht, dan moet je energie hebben. De meeste mensen hebben die niet meer.

En nu bedoel ik niet de energie van: "Trim U fit, ook U moet sterven", of zo iets, dat lijkt mij helemaal niet toepasselijk. Maar wel, zo in de richting van: wij hebben uiteindelijk een leven, dat gebaseerd is op leren, op bewust worden. Of je dat nu gelooft of niet, gewoon blijven wat je bent, kun je niet. Je verandert in het leven. En als je zorgt, dat je altijd dat kleine beetje reserve hebt, waardoor je nog iets méér kunt leren, je opnieuw voor iets kunt interesseren, nog weer eens opnieuw iets nieuws in jezelf kunt ervaren, dan komt die dood op het ogenblik, dat je bereid bent, om nog verder te gaan. Dat je niet stilstaat met het idee: nou, ja, wat kan mij gebeuren, het is afgelopen.

Het klinkt misschien een beetje negatief, als je dat zo zegt. Want een heleboel mensen zeggen: waarom zouden we niet eerst van het leven maken, wat er van te maken is. Nu, ik geloof niet, dat de wijze maagden, toen zij hun lampjes uit hadden gemaakt, treurig voor zich heen zijn gaan zitten staren. Je kunt wel degelijk sparen, dus voorzichtig zijn, vooruit kijken, en toch met de mogelijkheden, die je overblijven, een maximum doen. Het is allemaal een beetje een kwestie van: hoe wil je het leven zien! En omdat er nu maagden in te pas komen, daar heeft U waarschijnlijk ook op gerekend, moeten we hier dus ook even spreken over de positie van de vrouw.

Kijk eens, vroeger was het zó: een meisje moest onberoerd zijn, dat was als het ware de handelswaarde en zodra dat eenmaal beroerd was, dan was ze er ook werkelijk beroerd aan toe ook. Maar, al zijn we nu niet zó kleingeestig meer, we zeggen: ach mensen, wat geeft het. Aan de andere kant geloof ik toch ook wel, dat er dingen zijn in het leven, die een zekere spontaniteit vergen, die een vrijheid, een frisheid van beleving nodig hebben. En nu zal ik de laatste zijn om te zeggen: meisjes, blijf allemaal vooral maagd totdat je getrouwd bent. Die tijd is voorbij. Maar ik zou wel degelijk zeggen: zorg er voor, dat je niet blasé bent, put de zaak niet uit, verbruik niet al je mogelijkheden tot nieuwe ontdekking en ervaring, vóór dat je eindelijk besloten hebt, in welke richting je wilt gaan.

Dat is precies dezelfde manier waarop de mensen zeggen: ach, geboortebeperving, ja natuurlijk, in deze tijd, in deze twintigste eeuw is geboortebeperving wel nodig. Dat ben ik direct met U eens. En ik geloof ook dat het voor de vrouw beter is, wanneer ze dus niet haar leven in het voortdurend baren verslijt, maar aan de ander kant geloof ik toch ook, dat je uit moet kijken, dat je de belangrijke dingen blijft zien. Hoe gauw gebeurt het niet, dat je zegt: nou ja, we trouwen en ik blijf voorlopig nog een paar jaar werken. En dan eigenlijk zouden ze, - want de tijd begint te dringen - wel een kindje willen hebben, maar ja, we kunnen dat inkomen niet missen. Kijk, dan heb je werkelijk te maken met dwaze maagden, die verspillen wat de grote vreugde van een samenleving kan zijn, de voortplanting, het kind, de ontdekking van een groeiende mens - dat is toch ook een ontzettend mooi ding. Dat verspillen ze dan aan een inkomen. Dat is natuurlijk een beetje dwaas. Ik geloof dus ook, dat wanneer je dan aan het einde van zo'n leven staat en moet zeggen: kijk eens, er is helemaal niets. We hebben het samen goed gehad, we hebben reisjes gemaakt, we hebben alle maal leuke dingen kunnen kopen, maar het is zo stil.

Zo stil, dat de radio en de T.V. en de stereo-installatie het niet meer kunnen opvullen. Dan heb je niets meer. En dat zou juist het ogenblik moeten zijn, dat je juist weer jong wordt door de jeugd rond je. Dat klinkt een beetje gek, dat weet ik wel. Het is niet modern genoeg voor deze tijd. Maar toch, als je denkt aan die gelijkenis, automatisch denk je dan toch ook dááaraan.

Er zijn mensen, die geschapen zijn om alleen te blijven. Laat die mensen hun gang gaan. Niemand zal er iets op tegen hebben, wanneer ze daar gelukkig mee zijn. Maar het is dwaasheid om je geluk op te offeren aan ideeën van meedoen met de burens, steeds het nieuwste hebben en het mooiste kleedje dragen en al die dingen meer. En wat dat betreft, heren, ook U draagt tegenwoordig kleedjes vaak. Als ik de moderne herenmode zie dan voel ik me terugverplaatst in de 17e, 18e eeuw, toen de heren als pauwen probeerden te pronken en de dames als pauwhennen toch voldoende glorie naast hen wisten te bewaren.

De grote vraag van deze maagden is dus niet alleen een kwestie van: moeten we nu vóórzorgen of niet, maar ook: moeten wij reageren, op wat nú bestaat. De meeste mensen, ook wanneer er over gepreikt wordt, hebben zo de neiging om te zeggen: ach, kijk eens, die wijze maagden, die zagen vooruit, in de toekomst, die wisten: kijk, daar, later, dan komt die bruidegom. Dan moet er licht zijn, laten we daarom ons lichtje nú doven. Ik geloof, dat het veel eenvoudiger is geweest, dat ze hebben gezegd: ach, al die lichten voor niets, dat is eigenlijk zonde, we hebben het zó ook gezellig en er is toch nog niets aan de hand. Ik geloof, dat ze dát gezegd hebben. Je moet uitgaan van: wat heb ik nódig op dit moment. Niet van wat kunnen we op dit moment verbruiken. Want voor mij zijn die wijze en dwaze maagden ook wel een voorbeeld van die verbruikersmaatschappij, waarin U leeft. Ja, ik hoop niet, dat ik U verveel, hoor.

Juist daarom is het zo interessant, om te kijken, wat er voor dwaasheid is. De dwaze maagden consumeren, ze verbruiken, wat er is en dan zullen ze later wel kijken, of er nog wat overblijft. De wijze maagden zeggen: we consumeren, wat nódig is. Dat is heel iets anders. Het is natuurlijk onzin, - en dat weet U allemaal - wanneer hier mensen zich in het zweet werken, driekwart van een jaar om een product voort te brengen, dat wordt doorgedraaid op de veiling. Niet, dat ik zeg, dat het helemaal overbodig is, een slechte kwaliteit mag je rustig weggooien voor mij, maar waarom moet vaak de beste kwaliteit doorgedraaid worden? Omdat de prijs anders.... Dan zou ik zeggen: dan verbouw je teveel, dan moet je dat verminderen. En elders horen we weer juist: Ja, onze productiekosten zijn zozeer gestegen en we willen toch ook wat behoorlijks hebben, we moeten méér geld hebben voor onze boter. Nou ja, nou gun ik ze dat best, elke boer mag aan de boter verdienen, maar de boer verdient niet aan de boter. Dat doet de fabriek. En de fabriek doet dat krachtens regels, die op het ogenblik eigenlijk niet helemaal in orde zijn. Ik zal het precies zeggen, zoals het is. Het gevolg is dus, dat de hele E.E.G. met boter op z'n hoofd loopt, ondanks alles.

Een wijze zal nu zeggen: ja, maar als we nu te veel hebben, dan moeten we niet gaan zeggen: we moeten op een of andere manier tot een ander product verwerken, dát het wordt afgezet, maar je moet zeggen, we moeten wat minder gaan produceren. Ik vindt het/even krankzinnig, dat een fabrikant van b.v. T.V. apparatuur of iets dergelijks, fouten in gaat bouwen ten koste van veel onderzoek en kosten, waardoor zijn apparaten na ongeveer vijf jaar gemiddeld onbruikbaar worden. Ik zeg niet, dat het in Nederland het geval is, maar er zijn van die firma's. Dan zeg ik: Kijk, dat is onzin! Want het is veel duurder om dat apparaat te bouwen dan een apparaat, dat twintig jaar meegaat. Je moet wel eens wat omwisselen, maar het kan erg lang meegaan. Maar dan zeggen ze: ja, maar we moeten denken aan onze omzet en dat onderzoek en die kosten, ach, dat wordt wel betaald, want daardoor kunnen we blijven draaien. Dan zeg ik: ja maar mensen, kunnen jullie dan niet iets anders maken? Zijn er dan geen dingen op de wereld, die méér nodig zijn dan juist die producten van jullie. En moet daarom dan zoveel materiaal en zoveel werkkraft eigenlijk vergooid worden? Dan redeneer ik dus een beetje de kant van de wijze maagden uit.

De dwaze maagden zeggen: ach wat! de industrie moeten we steeds verder uitbreiden, leve de industrialisatie. Mensen, zet nog een paar fabrieken neer, waar hebben we nieuwe petrochemische industrieën, die hebben we hard nodig, want dat levert geld op en het trekt geld aan en dat geeft werkgelegenheid, dan zullen de mensen rijk zijn!

Lieve mensen, het is fantastisch in deze tijd, maar wel een beetje dwaas. Kijk eens, men is zó druk bezig om welvaart te scheppen, waarbij de mensen de vrije tijd hebben om van de natuur te genieten, dat ze de hele vrije natuur uitroeien om fabrieken te zetten, waardoor het mogelijk wordt, dat de mensen de tijd krijgen om van de vrije natuur te genieten. Is dat kolder of niet?

Op dezelfde manier kun je redeneren in de kwestie Vietnam. Een vriend van mij had er een schitterende uitdrukking voor tussen twee haakjes. Hij zei dus: Nixon heeft verklaard, nietwaar, het is een reuze succes geworden, want achter de planmatig en glorieus zich terugtrekkende troepen trok een hen achtervolgende gedemoraliseerde en gedesorganiseerde vijand aan. 't Is maar, hoe je het noemt, hoe je het bekijkt. Maar is die oorlog noodzakelijk? Het antwoord is: Ja. Als we eerlijk zijn, die oorlog is noodzakelijk. Waarom is die oorlog noodzakelijk. Om de doodeenvoudige reden, dat het de enige manier is, om de industrie te laten draaien, zónder dat al die producten ook in een normaal verbruik terecht komen, want dan duren ze te lang. In een oorlog kun je zó 20 miljard wegsnijten, dat gaat makkelijk. En dat kun je dan weer van de mensen afromen middels zijn belastingen, daar krijgen jullie van alles voor, ook de veiligheid, want daarvoor strijden wij. Kijk, dat is nou werkelijk een redenering van dwazen.

Er zijn mensen die zeggen: de grenzen moeten blijven bewaard, want onze nationaliteit is heilig! 't Zijn dwaze maagden, ze denken niet na! Nationaliteit is gelegen in de mentaliteit, in de verbondenheid van een gemeenschap, niet in de grenzen, die er omheen staan. En op deze manier is eigenlijk de hele wereld een beetje losgeslagen. En die losgeslagen wereld leeft - of men het beseft of niet - ergens onder een vreemde dreiging. Niemand praat tegenwoordig meer over de A- of de H-bom en wat men verder nog heeft. Men heeft op het ogenblik zelfs een kwik-kernbom ontwikkeld, theoretisch, het ding is ontzettend gevaarlijk, het is een gaswolk, die in staat is een ongeveer veertig maal groter areaal dan een normale H-bom totaal van alle leven te ontdoen. Dus ik bedoel maar, daar is men druk mee bezig, die druk werkt op de mensen. En als je naar deze dagen kijkt, dan zeg je: ja, waarom? Waarom is eigenlijk dit stilzwijgen toch niet gepaard gegaan gelijktijdig met een gevoel van onzekerheid. De mens voelt onderbewust aan: onze wereld kan morgen ten einde zijn. Er hoeft maar één idioot op één rood knopje te drukken en één fail-safe systeem hoeft maar even uit te vallen en dan hebben we het gedonder. En wat dan eventueel nog overblijft, ach, dat keert terug naar de status van de apen of zelfs lagere vertebraten, zoekende misschien naar een nieuwe redelijkheid, wanneer er tenminste nog leven overblijft! Dat wéten die mensen. En daarom zijn die mensen zo geneigd om te zeggen: nou ja, laten we maar verbruiken, laten we maar doen. Wat vandaag bestaat, dat is goed, en wat morgen komt, dat zien we wel weer. Laat er maar oorlog zijn. Uiteindelijk zijn het maar gooks en croons, het zijn maar kleurlingen, die worden afgeslacht, het zijn geen mensen. Zo redeneren ze. U kunt zeggen, dat doen wij in Nederland niet. Goed.

Maar, hoe wijs bent U, bent U bereid, om werkelijk één stap terug te doen in Uw eigen persoonlijke welvaart? Om daardoor een verweer te voeren tegen wat er aan de gang is? Dat doet U toch niet? Dat deden die dwaze maagden ook niet. "t Is wel gezellig, zo'n lichtje, kunnen we tenminste zien, waar we over praten". En ze hielden het lichtje aan. En ~~er kwam niets~~. wat gebeurde er? Er kwam niets, niets, niets! En ze zeiden: nou, zie je nou wel, hij komt dadelijk, anders hadden we al die tijd in het doker gezeten. En toen was de olie op. Jammer. De wijze maagden hadden nog olie genoeg. Maar die waren toen ook weer niet bereid -echt menselijk trekje - om tegen die dwaze maagden te zeggen: nou ja, jullie zijn stom geweest, hier heb je wat! Zo zijn mensen ook niet onder elkaar.

Wel, ik geloof, dat dat hier ook ergens gaat gebeuren. Denk nu b.v. aan Dolle Mina. Die naam begint ook al langzaam maar zeker in het vergeetboek te raken en zelfs de Kabouters laten het langzaam maar zeker al fluitspelende afweten. Maar wat is Dolle Mina? Er zijn vrouwen die zeggen Wij willen staan voor onze rechten. Da'r hebben ze groot gelijk in. En ze hebben dat gedaan met stunts, U weet wel: "Baas in eigen buik" en zo, die op zichzelf helemaal niet zo gek zijn. Maar ze hebben wel één ding vergeten. En dat is, dat in deze maatschappij, deze Nederlandse maatschappij vooral, de vrouw toch altijd nog een andere positie inneemt. Het is heel aardig, dat ze zeggen: ja, wij willen ook werken, maar wordt daarmee eigenlijk de sfeer van deze, op het gezin gebaseerde samenleving niet aangetast? Zeker, ze hebben rechten en ze kunnen die rechten doorzetten. Maar als ze teveel in eens willen, dan maken ze zich vijanden. Als ze zich vijanden maken, bereiken ze weinig of niets. Ze verbruiken hun energie en hun enthousiasme in een korte, snelle opvlamming van acties en publiciteitzoekertij en dan eigenlijk verandert het alweer een klein beetje.

Je kunt zeggen: ach, die Kabouterbeweging is helemaal niet zo gek, in Nederland. Er is dus wel behoefte aan mensen, die het nou eens een beetje minder materialistisch bekijken, goed. Maar aan de andere kant: het Kabouter-zijn was in het begin het werken aan de kleine dingen. Nu dreigt het hier en daar politiek te worden, dat wil zeggen, dat het Kabouters zijn, die Reuzen willen worden, met commissariaten compleet - of ze het zelf weten op dit moment of niet, terwijl anderen eigenlijk langzaam maar zeker onderling in een soort geheimtaaltje door blijven babbelen, zonder dat er veel van terecht komt. De ideeën zijn goed, maar het gebruik is verkeerd. Dwaze maagden.

Het Christendom is aan een vernieuwing bezig, het christendom heeft een vernieuwing nodig. In deze twintigste eeuw is het Christendom langzaam maar zeker een Mythos geworden, die rond een eens werkelijk gebeurd feit is opgebouwd, maar zozeer is aangepast aan allehand hierarchische structuren, maatschappelijke behoeften en woordverdwazing, dat er van Jezus zelf, de revolutionair eigenlijk, weinig is overgebleven. Iemand, die wijs is, zegt: ach, die kerk, laat die maar bestaan, het heeft geen zin om in die kerk te gaan ageren tegen de gebruiken van die kerk. De wijzen zeggen: laten we onze kracht sparen, want wij kunnen zélf beter christen zijn. Gewoon leven, zoals wij zien, dat het christen-zijn moet zijn. De dwazen zeggen: al onze energie zullen we eerst eens gebruiken om die onjuiste instellingen in al die kerken te breken. Dan hebben ze de zaak afgebroken en dan zitten ze met het puin. En ze hebben geen energie meer om óp te bouwen. Dat verhaal had U waarschijnlijk niet verwacht van dwaze maagden en van wijze maagden.

En toch is dat de werkelijkheid in deze twintigste eeuw. Steeds weer, omdat de mensen niet nadenken. Ze nemen er geen tijd voor. Het is natuurlijk leuk om te zeggen: ach, jonge mensen, die verliefd zijn, moeten maar trouwen. Want trouwen is nu eenmaal iets in deze maatschappij, iets, dat er bij hoort. En aan de andere kant vraag ik me wel eens af: ja maar, hoe moet dat? Jong getrouwd, alles op afbetaling, weet U wel? Morgen kan het anders zijn! Het zijn dwaze maagden, het zijn mensen, die zeggen: ach, ik kan geen huis krijgen? Kopen we er een! Ja, ik heb het geld niet, maar mijn baas zal misschien wat lehen en anders neem ik een persoonlijke lening voor de afbetalingen en daarnaast een hypotheek, het gaat allemaal best. Want ik werk en mijn vrouwtje blijft werken. Jawel, maar mevrouwtje kan bij wijze van spreken al na negen maanden haar mogelijkheid tot werken beperkt zien. En waar moet het dan vandaan komen? Dat is nu zuiver materieel geredeneerd. Stom, doodgewoon stom. Niet gedacht, dat het anders kan. O zeker, het kan wel met de pil, natuurlijk! Maar als je het één keer vergeet of je neemt per ongeluk een aspirientje in plaats ervan, dan weet je niet wat er gebeuren kan. Ja, zó ligt dat.

Nu kunt U zeggen: moeten we dáár nu over praten, is dat nu geestelijke leiding? Ja, dat is geestelijke ~~wijsheid~~ wijsheid? Geestelijke wijsheid, dat is het vinden van de juiste verhoudingen in het leven. Dat klinkt erg moralistisch natuurlijk, juiste verhoudingen, juiste houding. Het betekent: zien, wat er aan de hand is, wijzen, op wat er aan de hand is. Iets doen, met wat er aan de hand is ook. Maar het zó doen, dat je méér kunt!

Laat ik het zó zeggen. De dwaasheid in deze dagen komt tot uiting in de automobilist, die een wagen heeft met een top van 117, hij rijdt 117. Er komt een situatie, waarin hij door optrekken zich zou kunnen redden, zijn snelheid is te groot om onmiddellijk te kunnen remmen en er is weer een kettingbotsing. Een ander rijdt in een wagen, die heeft ook een top van 117. Hij rijdt 95, schijnbaar iets langzamer, maar hij schiet toch heel aardig op. Komt hij in die situatie, dan heeft die wagen het beetje reserve, dat nodig is om nog eventjes stevig op te trekken, die kan het net halen, maar de ander verongelukt, anderen met zich meesleurend. Wat dacht U nou, dat dat niet met geestelijk leven, niet met denken kon gebeuren?

Er zijn mensen, die denken, je moet in dit leven onmiddellijk en volledig bewust worden. O, ik gun het U graag, vrienden, wanneer U het klaar speelt. Maar U moet ook nog als mens leven. Op het ogenblik, dat U Uw idiële denkbeelden zó ver boven al het andere stelt, dat U niet meer in staat bent voor Uzelf te zorgen als een normaal mens, dan maakt U ongelukken, ongelukken, die niet alleen U treffen, maar ook anderen! Ongelukken, waar U voor aansprakelijk bent! En dat zou geestelijk wel eens een zware belasting kunnen zijn.

Je moet doen, wat je kunt. Je moet gaan tot het uiterste van je kunnen, maar dan altijd zó, dat je dat beetje reserve overhoudt om nog te blijven reageren op de feiten. Bewustworden is niet alleen maar een nieuw denkbeeld vinden, zoals sociale hervorming niet alleen maar is een nieuwe theorie vinden en die ten koste van alles iedereen dan maar ineens opleggen. Bewustwording is een proces van leren en als je voortdurend een klein beetje bijleert, dan kom je veel verder dan iemand, die in één ogenblik enorm véél opneemt en dan ineens afknapt, omdat hij niet meer op kán nemen. Want voordat die zich hersteld heeft, zijn er misschien heel wat onaangename dingen gebeurd. Maar zelfs als dat niet gebeurt, is degeen, die gestaag verder gaat, beter af.

En zo is het met een sociaal systeem ook. Je kunt het gaan hervormen, nabuurlijk. Als je het onmiddellijk hervormt, dan valt er zóveel in puin, dat je door het puin te ruimen niet meer in staat bent, om je sociaal ideaal waar te maken. Het is nu eenmaal zo.

En dan is er nog een aspect bij die gelijkenis, waar we toch ook even over na moeten denken. Want kennelijk bedoelt Jezus met de bruidegom ook nog God. Ja, nu gaan we wat vromer praten, daar is niets aan te doen, dat zit er nu eenmaal in. Let eens op: Elk mens wacht in zijn leven, of hij het nu weet of niet, ergens op God. Niet misschien op de God, die gepredikt wordt, maar ergens is in hem de verwachting: krijg ik een antwoord? En die mensen zijn dan bezig: Ja maar, God, doe nou es wat! God, laat eens merken, dat je bestaat! God, kunt U dat niet doen? En, als God het niet doet, dan zeggen ze niet, we gaan het zelf doen, ze blijven doorschreeuwen. Of ze grijpen terug naar het Woord. En dan blijkt, dat een suikerklontje soms beter is tegen een polio-epidemie dan het Woord. Je kunt je er ook wel uitpraten, dat is waar. Maar, wij wachten op God, omdat wij een antwoord nodig hebben.

U leeft. Maar dat leven op zichzelf, dat heeft hiaten. Ergens heb je nog het gevoel, dit is nog niet alles. Er moet nog meer zijn. En vooral, wanneer je wat ouder wordt, dan wordt het erg belangrijk, dat je ziet, wát eigenlijk voor waarde daarin ligt. Dat die God, dat dat vreemde zich toch een keer openbaart. Dat desnoods de Geest door een medium spreekt, maar ook eens een keer in je eigen leven daadwerkelijk iets doet, zodat je zegt: ja, nou wéét ik, dat er iets is. Daar wacht je op. In dat wachten zit de noodzaak tot geduld. We kunnen niet verwachten, dat de mens even God commandeert: "Hier ben ik, wilt U alstublief even antwoorden?" Heer, waar blijft je nou, potver.....". Dat gaat eenvoudig niet. wanneer ik tegen God zeg: "Help me!", dan kan God me nú helpen, maar dat kan ook wel tweentwintig eeuwen duren. Dat weet je tevoren niet. Dat klinkt een beetje dwaas, maar het is zo. Dus, wat doe je? Je bidt, goed, maar je laat het bij het bidden bij een constatering als het ware. Spreek tot God. En als je gesproken hebt en God geeft geen antwoord, dan blijf je rustig wachten, tot Hij antwoord geeft. Je blijft niet dóorkrijten en dóorschreeuwen.

Ik heb zóveel mensen gezien, die zó hard en luidkeels voortdurend geconcentreerd aan het bidden zijn tot God, dat, wanneer God een antwoord geeft, ze het niet eens horen, ze zijn veel te druk bezig met hun eigen gebeden.

Ik geloof, dat je God de tijd moet laten, Het Onbekende de tijd moet laten om zich te openbaren. Er komt voor iedereen een ogenblik, dat hij het beleeft, maar je weet nooit wanneer. En wanneer je nu alles wat je hebt aan geloof en aan frustratie en al die dingen meer - want die liggen dicht bij elkaar, zoals U weet, vaak - probeert te gebruiken om nú iets af te dwingen, dan heeft U geen kracht meer, dan bent U uitgeput, dan kúnt U niet eens meer reageren, wanneer God spreekt.

Misschien kun je de verhouding tussen mens en God vergelijken met de situatie van een soldaat in een onderdeel, dat in actie is. ~~Ma~~ Ik weet, niet of U dat kent. De dames weten dat waarschijnlijk niet, er zullen wel geen oude Marva's of Luva's en dergelijke bij zitten en bovendien blijven die toch altijd op de achtergrond. Maar goed, zo'n soldaat, als het een werkelijk doorgewinterde veteraan is, die vraagt zich niet af: komt die inzet nu al? Die zegt: er is nog geen inzet, laat ik even slapen, laat ik rustig mijn brieven schrijven, laat ik het vooral mijzelf gemakkelijk maken. Dan ben ik zo dadelijk uitgerust en kan ik, wanneer het nodig is, reageren. En dan heb je ook de groentjes. En die zijn voortdurend bezig: Ja, wanneer komt het nou, wanneer gaat er nou wat gebeuren, ik zit hier maar te wachten. Ik ben hier gekomen, om te vechten voor de vrijheid - sommigen gelóven dat; of ze vechten voor de vrede, ook zó'n mooi woord -. Maar, tegen de tijd, dat ze dan aan een inzet toekomen, dan zijn ze over hun zenuwen heen, ze reageren verkeerd, ze zijn niet meer in staat, redelijk na te denken. Alles, wat ze geleerd hebben, dat ze automatisch zouden moeten doen, doen ze niet meer. Het zijn die mensen die altijd het eerste vallen in een oorlog ook.

Kijk, wanneer wij zo druk bezig zijn om ons af te vregen, waarom God zich niet openbaart, dan zijn we werkelijk uitgeput tegen de tijd, dat God zich misschien wél openbaart. En je móet werkelijk God de tijd geven. 't Klinkt een beetje gek. Wij meten, in onze sfeer, met belevingen, U rekent met minuten, uren en dagen en jaren, misschien met eeuwen. Maar wat is tijd voor God? We weten het immers niet. En toch gaan we heel rustig bepalen: zó moet het maar! Dat is toch dwaasheid. we zeggen niet: God, U hebt gezegd en ik geloof het eerlijk, dat U mij kracht zult geven, ik zal die kracht gebruiken. Nee: God, geef eerst een teken, dat ik die kracht werkelijk heb en dat ik ze werkelijk kan gebruiken. Er was een soldaat, die niet geloofde, dat in dat mooi verpakte pakje van zijn noodrantsoen werkelijk eten zou zitten. Toen hij werkelijk uitgeput raakte door gebrek aan voedsel, zocht hij daarom naar een officier, die hem kon vertellen, dat er werkelijk voedsel in zat en dat hij het nu werkelijk kon gebruiken. Toen hij bijna verhongerd was, probeerde hij het zelf, maar toen kon hij het pakje ~~kijk~~ niet meer open krijgen, want hij had geen kracht meer. Op die manier zien we vaak de mens in zijn relatie met God verkeren. Dat is toch een beetje dwaas.

Wij kunnen vanuit onszelf werken. De mens, een geest heeft een eigen beoordelingsmogelijkheid, je denkt redelijk, je ziet je wereld. Werk daar dan mee, leef met die wereld, vecht met die wereld. Ga niet uit van: wat God nog eens even moet komen vertellen, anders blijft alles bij het oude. God is in die totale schepping heusch wel aanwezig. Werk met die schepping, zoals ze nu is, leef, zoals ze nu is. Niet met die - hoe moet ik zeggen - die overdreven wetgebondenheid van sommige mensen, zo van: ja, maar de Heer heeft gezegd! en dan komen ze met een hele hoop uit hun verband gerukte spreuken aandragen en dan halen ze wéér een grote stommiteit uit. Gewóón: God heeft je het leven gegeven, zoek het beste in het leven, maar zorg er voor, dat je altijd op het ogenblik, dat er iets méér geeïst wordt, iets meer kunt zijn, iets meer kunt geven. Dat je de veerkracht houdt om te beantwoorden aan dat Onzienlijke, waar je je toch altijd ergens weer op beroept, zelfs al noem je het: de toekomst van onze kinderen.

Wijze en dwaze maagden in de twintigste eeuw. Ja, ik vind het een beetje moeilijk onderwerp, het is zo moeilijk om wijze maagden te vinden, dwaze vindt je genoeg. De grote vraag is geloof ik alleen maar: Kun je, in deze twintigste eeuw, leven met normen en wetten, die behoren tot de éérste eeuw. Dan is het antwoord: Neen, dat kun je niet. Daarvoor is de wereld veranderd, is je milieu veranderd, je eigen denken, je leefwijze veranderd. Het kan eenvoudig niet. De tweede vraag is: Kun je in deze wereld dan onmiddellijk waarmaken, wat jij nu juist acht? Het antwoord is weer: kun je niet.

Want je leeft in een wereld, die al een bepaalde vorm heeft. Je hebt dat steunpunt eenvoudig niet buiten de wereld, waardoor je die wereld uit haar baan kan brengen. 't Bestaat een voudig niet.

Misschien zou je in deze tijd de vraag moeten stellen: Is men wel bereid, alles te overwegen. Dat klinkt weer een beetje vreemd, maar laat ik maar weer een voorbeeld nemen. Iedereen roept: Er moeten méér huizen komen. En iedereen roept: er moet beter gezorgd worden voor de ouden van dagen, er moeten meer subsidies zijn voor culturele doeleinden, maar er mag géén belastingverhoging komen. Die mensen hebben niet reëel nagedacht. Al wat ze vragen, moet gedragen worden door het hele volk, moeten ze zelf ook aan bijbetalen. Willen ze dat niet, dan moeten ze die dingen niet vragen. Of ze moeten eerst - en dan heel doelbewust - beginnen met iets niet de doen, wat nu wel gedaan wordt, waardoor op den duur middelen vrijkomen, waardoor je iets kunt doen. Begrijpt U. Dat is dus nuchter, logisch.

Die wijze maagden worden zo vaak in een sfeer van verheven heiligheid gebracht, met die arme, stomme, voor hel of vagevuur bestemde maagden zonder lampje, die dan wel daar beneden in het duister zullen verdwijnen. Maar ik geloof, dat je het veel eerder moet trekken in de sfeer van nuchterheid. Weet, wat je doet. Wanneer ik niet weet, wanneer iemand thuis komt, dan zeg ik toch niet: nou ja, zet die aardappelen maar vast op. Dames, misschien vindt U het gek, dat ik het zeg, maar als U niet precies weet, wanneer Uw man thuiskomt, en zet die aardappelen toch op, die man wordt langzamerhand ziek van al die puree. Klinkt dwaas, maar het is toch zo. En in die sfeer ziet U het wél, je gaat geen biefstuk bakken, voor iemand, die nog niet thuis is. Maar U gaat wel heel rustig een heel leven van te voren klaarmaken voor situaties en mensen, waarvan U nog niets afweet. U begint wél de toekomst voor te bereiden, zonder te weten, hoe die toekomst in feite zou moeten zijn voor degenen, die er dán leven. U bent voortdurend bezig om grote geestelijke eisen en waarden op te hemelen en te zeggen: wij gaan ons al vast klaarmaken - zoals men het zo lief zegt: wij bouwen alvast ons huisje in de sferen!

Ja, lieve mensen, maar weet jullie wel, hoe groot of hoe klein je zult zijn? Misschien bouwt U een soort nieuw Versailles daarboven voor Uzelf met goede daden, maar komt U zelf als een klein kleutertje daarbinnen. U loopt zich alleen maar het lazerus door al die zalen heen. Of misschien bent U heel bescheiden en zegt U: ach, laat ik mij een heel klein huisje, zo'n soort poppenhuisje bouwen, want groter wordt ik toch niet. Ja maar, als je nou toevallig eens groter zou zijn? Begrijpt U, wat ik bedoel? Het is natuurlijk een krankzinnig voorbeeld, maar er zijn mensen, die maken op mij die indruk, hè! Die zijn zo bezig, om voor het hiernamaals alles in orde te maken. Maar ze weten nog niet, wat ze zelf in dat hiernamaals zullen zijn. Zou het dan niet verstandiger zijn om zó te leven, dat je met energie, met veerkracht in dat hiernamaals komt en dan, naar de werkelijke noodzaak en behoefte kunt zorgen voor een juiste omgeving? Ik zeg niet: voor een huisje, hoor. Huisjes bouwen bij ons alleen idioten, die zijn nog niet vrij geworden van het stoffelijke beeld. 't Is iets krankzinnigs. Ik mag wel even afwijken, hè? Ik hoop niet, dat ik U verveel, maar het is illustratief, dus.

Er bestaan bij ons in de sfeer, lagere zone van de sfeer, huisjes. En er is één huisje bij, dat is heel opvallend. Als je het ziet, is het een mooi huis, een villatje, hè. Zoiets van twee onder een dank, waar ze de helft van hebben afgezaagd. En als je daar naartoe gaat, buitenom ziet het er schitterend uit, tuintje er omheen is prima en de bewoonster is er ook heel erg gelukkig. Maar als je goed kijkt, is er maar één kamer in, de rest bestaat niet. Wat heb je daaraan? Is het wel zo nodig? Ja, voor die persoon wel, die heeft daar haar meubelen gereproduceerd, die haar erg lief waren, waar ze erg van hield en zo. Ik geloof ook wel, dat ze nog kans ziet om, op een of andere manier astrale boenwas te vervaardigen om alles goed te beroken. Maar wat is het nut ervan, terwijl er een vrije wereld is, waarin je leren kunt, waarin je spelen kunt, waarin licht is, dat door dat huis wordt afgesloten. Waarin contacten zijn van vrij flitsende gedachten, die door dat huis worden afgesloten. Waarin je in een wereld beneden kunt kijken en voortdurend kunt spreken of kunt zeggen of kunt werken. En die nu door het poetsen van meubelen, die niet eens bestaan moeten worden vervangen. Het is zo dwaas!

Begrijpt U, wat ik bedoel. Dit is een historisch geval. Ik hoop niet, dat het nog lang staat, wat dat betreft, geloof ik niet, dat het onder Monumentenzorg behoort te vallen. Daar zie je de dwaasheid van, dat zul je nooit bewaren. Maar, wanneer U later voort zult leven en U zult ontdekken, dat dat werkelijk ook het geval is - als U het gelooft, ontdekt U het en als U het niet gelooft, ontdekt u het ook + sommige mensen geloven het dan niet, omdat ze zeggen, ja, maar ik leef, dus ik ben niet dood. (Dat is echt iets voor Henry de la Chardière, onze vriend Henry). Maar, je zult voortleven. En dan is het niet belangrijk, wat je aan verdienste hebt. Verdienste bestaat niet. Belangrijk is, wat je geworden bent. Als je licht bent in je gedachten, dan kun je je bewegen, dan kun je allehand dingen zien en doen. En als je loodzwaar bent in je gedachten, nou ja, misschien dat een knol in het veld ook nog wel levensvreugde kent, maar ik ben liever een vlinder. Begrijpt U? Je moet gewoon zorgen, dat je als persoonlijkheid een zekere tevredenheid met jezelf kunt hebben, dat je zegt: ik heb in mijn leven altijd het beste gedaan, ik probeer altijd te begrijpen, ik sluit me niet af voor het leven, ik sta in het leven. Ik heb mijn geloof, dat geloof is mijn werkelijkheid daaruit leef ik, maar ik weet niet, hoe het voor een ander is, ik maak me daar niet druk over. Dan ben je wijs. Dan begrijp je, dat het er niet om gaat, of een ander een lampje aan of uit doet, maar dat het er om gaat, dat je zélf de nodige olie hebt om je lamp te laten branden, wanneer je licht nodig hebt.

Dat is precies hetzelfde: je kunt b.v. in een klooster gaan en op je knieën gaan liggen, tot de gehele werkelijkheid langzaam maar zeker verdwenen is. (Dat gaat er gelukkig uit, ook bij de kloosterlingen tegenwoordig). Daarmee doe je, lééf je veel minder, je komt niet rijker boven aan. Want je persoonlijkheid heeft zich té eenzijdig gevormd. Er zijn mensen, die zeggen: ach, weet U, een mens moet leven volgens zijn plichten. En dan denken ze dat ze heel wijs zijn. "En al die vieze dingen als sex, daar moeten we maar niet aan beginnen, wat wij nodig hebben, dat is orde, kuisheid, rechtschapenheid, trouw aan Koning en aan Vaderland". Dat laatste gooien ze er dan bij, omdat het toevallig zo hoort. Maar in feite bedoelen ze: je moet met een lang gezicht door de wereld gaan, zo lang als het even kan, dat je je schoenen kunt poetsen met je kin, treurig in rouwgewaad, door dit tranendal heenstrompelen, want dan zo dadelijk zal het beter gaan. Dat zijn nou de dwazen. Die gebruiken al hun energie om treurig te zijn.

Ik weet het niet, maar stel, dat U werk te doen hebt. U zegt, ja, daar heb ik toch wel een beetje lichaamskracht voor nodig. Om een voorbeeld te noemen: U gaat de tuin omspitten b.v. Zegt U dan tegen Uzelf: ja, maar daar moeten we toch eigenlijk een fit lichaam voor hebben. En dan gaat U eerst eens honderd diepe kniebuigingen maken, weet U wel, zo hup, hup, hup en al die dingen meer, zodat U, wanneer het op spitten aankomt, ternauwernood nog op de schop kunt leunen. Dat is dwaasheid! Maar hoeveel van die dwazen hebben we niet tegenwoordig. Dwazen die zeggen: we moeten hard opschieten, we zitten in een auto, dús moeten we hard rijden. En als ze er zijn, houden ze tijd over en weten ze niet, wat ze ermee moeten doen. In die tijd drinken ze een paar sherry's, die de politieagent ruikt bij de aanrijding en dan zitten ze weer in de ellende zonder rijbewijs. Ik bedoel, dat is kolder. Maar dat schijnt zo wijs te zijn: ik ben vlugger, ik ben sneller, ik ben beter af. Ach mensen, wees gerust middelmaat, maar in die middelmaat: wees jezelf! Verspil je energie niet aan overbodigheden, maar zorg, dat je energie hébt wanneer het erom gaat! Probeer niet de kosmische wijsheid van een hele wereld in een jaar in je hoofd te persen. Tegen de tijd, dat je met werkelijke wijsheid in aanraking komt, heb je geen plaats meer. Maar wannéer het leven je een les geeft, onthoudt die! En handelt er naar.

Kijk eens, de wijze maagden wisten óók niet, of die Meester nou wél of niet zou komen. Ze dachten van wél. Daarom zorgden ze, dat, wannéer Hij zou komen, ze klaar waren en ondertussen maakten ze rustiger het beste van. Misschien hebben ze wel gezegd: als hij komt, krijgen we geen kans meer om te slapen, laten we dat dan nu maar doen. En die dwaze maagden die dachten: ach, misschien komt hij wel, misschien komt hij niet, laten we maar vast een feestje gaan bouwen. Het leven mag feestelijk zijn, maar het moet nooit zó feestelijk worden, dat je niet meer verder kunt.

Ik geloof, dat ik daarmee de gelijkenis met deze tijd wel heel aardig heb getroffen. Je moet altijd verder kunnen. Je moet altijd nog in staat zijn, dieper te concentreren, een ogenblik intenser, inniger te bidden, een ogenblik nog inniger te geloven misschien. Een ogenblik nog gecondentreerder je gedachten ~~op~~ ~~de~~ over die wereld buiten laten gaan en altijd nog in staat zijn, om een ander de helpende hand te geven, ook al heb je het zelf druk. Je moet altijd die kleine reserve hebben, waardoor je werkelijk kunt leven. Wie voor deze reserve zorgt, behoort bij de wijze maagden.

En wanneer de bruidegom, die misschien Dood heet bij de mensen, die gelijktijdig toch ook weer "God in openbaring" zou kunnen heten voor degenen, die overgegaan zijn, komt, dan hebt U ook dat beetje meer over. Dan kun je ook jezelf overwinnen en zeggen: kijk, hier ben ik. Dan kun je opgaan in het nieuwe. De dwazen verspillen hun reserves met het gevolg, dat, wanneer het erop aankomt, ze juist niet verder kunnen.

In Uw wereld zien wij voortdurend verschijnselen, die wijzen op dat: ach, laten we maar verder gaan, als het mijn tijd maar duurt. Maar die tijd is niet met 60 of 70 jaar of met 5 jaar of 10 jaar of ik weet niet, wat voor verwachtingen U koestert, afgelopen. Uw tijd draait dóór! De dood, ja, die komt wél en daarbij blijft een lichaam achter. Maar Uw bewustzijn gaat verder! Daarom móet U altijd zorgen, dat U net een beetje meer hebt, dat kleine beetje vermogen, om toch nog door te zetten, om toch nog verder te gaan. Om weerstanden te overwinnen, om je angst te verliezen, om je begeerte tijdelijk stil te zetten.

En degenen, die weten, wat inwijding is, die zullen begrijpen, waarom het zo belangrijk is. Want ~~hij~~, die alle wijsheid bezit, zal doorgaan de poort van bewustwording. Maar hij, die op het ogenblik, dat hij daar komt, de beheersing en de moed bezit, zichzelf te aanschouwen, zoals hij is en tóch verder te gaan.

Dat was dan mijn inleidende visie. U hebt waarschijnlijk heel wat punten, waar U op in kunt gaan. Als U het erg gewijd had verwacht, spijt me. Als U gemeend had, dat het veel meer op de Dolle Mina in had moeten gaan, spijt me. Ik vind Dolle Mina wel interessant, maar toch weer niet wereldschokkend. Misschien meent U, dat ik het geestelijk element verder naar voren had moeten brengen, maar ja, U leeft in de stof, dus Uw geestelijk element ligt mede in het stoffelijke. U kunt zeggen: ja, waarde vriend, waarom bent U dan niet verder ingegaan - zo zeggen ze het dan, meestal beleefder, hoor, maar meestal ook minder goed geformuleerd - waarom bent U dan niet ingegaan op de grote zedelijke nood van onze tijd? Ja kijk, en dan ben ik te beleefd om te antwoorden: "Als U grote zedelijke nood hebt, gaat U dan op de zedelijke pot!"

Maar er is namelijk geen zedelijke nood. De zedelijke nood bestaat bij de mensen, die hun eigen normen van zedelijkheid zózeer aan anderen proberen op te dringen, dat ze zich voortdurend in nood wanen, omdat hun eigen normen niet voortdurend door anderen aanvaard worden. We moeten reëel blijven. Ik heb geprobeerd om in zekeren zin reëel te zijn. En dan kunt U zeggen: vriend, U hebt de moraal dan toch wel een beetje sterk op de voorgrond gebracht. Ja goed, alle leven is nu eenmaal aan een zekere moraal, aan een zekere levensleer, een zekere levensles gebonden, dat kan niet anders. Anderen zeggen: ja maar, veel van wat U gebt gezegd, klinkt me toch een beetje immoreel. Waarom hebt U b.v. gesproken over de pil? Deze moord op het ongeboren kind! Kijk eens, ik heb liever, dat er minder incarnatie-mogelijkheden komen, dan dat er plenty incarnatie-mogelijkheden komen, die dan, wanneer ze opgegroeid zijn, met napalm of andere minder zachtzinnige middelen worden omgebracht. Tja! Ik bekijk gewoon reëel de zaak. En wat U nu vindt, dat in mijn realisme niet reëel genoeg was, kunt U dadelijk ná de pauze naar voren brengen. En als U meent, dat ik over God misschien verkeerd heb gesproken, ga rustig U gang, als U vraagt, dat ik U vertel, wat God is. Als ik dat zou weten - ik vindt jullie reuze leuke mensen - maar dan zou ik toch heusch niet meer hier zitten. En zo is het met al die andere dingen. U kunt vragen wat U wilt, mits het niet persoonlijk is. Na de pauze. En misschien is het verstandig, wanneer U zeker wilt zijn, dat Uw vraag toch ook aan de beurt komt, dat U hem even opschrijft.

Zo vrienden,

Ik hoop, dat U een aangename pauze hebt doorgebracht. Ik ben al voor een geestige geest uitgemaakt en zo en ik heb ook nog wel een paar andere dingen zo gehoord, en het is nu dus tijd om in te gaan op de schriftelijk ingekomen wijze en dwaze maagden en ik zou graag met de schriftelijk ingekomen vragen eerst beginnen, althans zover zij samenhangen met het onderwerp. Mag ik de eerste vraag?

x Uw interpretatie van de door U besproken gelijkenis, dat de mens voorzorgen dient te treffen voor de dingen, die komen gaan, lijkt in tegenspraak te zijn met die andere, nog meer bekende gelijkenis van: "zie de lelieën des velds". Of vergis ik mij daarin?

- Dat is niet in tegenspraak. "Ziet de lelieën des velds", dat betekent dus: God kan alle dingen doen, maak je geen zorgen over de toekomst. Maar het betekent nog niet, verbruik nou maar alles, wat je vandaag hebt, want morgen komt er nieuw. Dát staat er helemaal niet. En, men moet, geloof ik, iedere gelijkenis ook wel enigszins zien in de context, waarin ze staat. Dit is overigens geen gelijkenis, zou ik haast zeggen, het is eerder een dichtertlijk verwijt, wat Jezus aan de apostelen geeft, terwijl hij met hen door het veld gaat. En wanneer zij dan denken over morgen en over de kasgelden, waar Judas ook nog al eens erg op hamerde, dán geeft Jezus hen toch terug: Kijk, zie de lelieën des velds, zij spinnen niet en de rest niet, en toch zijn zij schoner gekleed dan Salomo in al zijn heerlijkheid. Hij wil daarmee zeggen: God zal vanuit Zich datgene geven, dat bij je past. Maar hij zegt niet, dat die dingen overal kunnen groeien, zij hebben wel degelijk de juiste ondergrond nodig en dan kent U het verhaal van: "de zaaier ging uit om te zaaien", een deel viel op steenachtigen bodem en kwam niet op, een ander deel werd verstikt door het onkruid', waaruit dus weer blijkt, dat er dus wel degelijk - ook voor plantenleven zelfs - bepaalde eisen bestaan. En ik geloof, dat één van de eisen, waar Jezus op wijst met de wijze en de dwaze maagden, - maar wel degelijk ook met de gastheer, die uitnodigt en dergelijke - is, dat de mens dus moet reageren, dat hij tijd moet maken voor de dingen, die belangrijk zijn aan de ene kant, maar dat hij aan de andere kant ook niet alles behoeft te verspillen. Hij moet zorgen, dat hij altijd nog weer verder kan. Ik geloof, dat dat er wel duidelijk inziet. Is dat voldoende? x Ja. -Volgende vraag.

x Hoe komt het, dat er via media niet zelden impulsen naar de mensen in de stof zijn gegaan, die vele mensen er juist toe brachten, vrijwel alles, wat zij hadden, voor een goede zaak te offeren?

- Nou, ik geloof niet, dat het zo strijdig is. Kijk eens, wij zitten nu eenmaal in een groep, die zegt: mensen, je moet het eerst zélf weten. Maar, wanneer U dus onder de suggestie van een geest, - laten we het zó zeggen - voor een goed doel alle dingen geeft en U zegt dan later: had ik het maar niet gedaan, dan heeft U dus alleen gereageerd op het gezag van een ander. En dat is onjuist! Maar wij, vanuit de geest proberen toch voortdurend de mensen duidelijk te maken, dat stoffelijk bezit eigenlijk niet zo belangrijk is. Dat het belangrijk is, om het goede te doen, zoals je het ziet. Zó te leven, dat je tegen jezelf kunt zeggen: ja, ik had het niet beter kunnen doen. Het had beter kunnen zijn, ik heb me misschien vergist, maar ik had het niet beter kunnen doen vanuit mijn standpunt, vanwaaruit ik het gedaan heb. En daar ligt wel degelijk ook in, dat je dus voor een goede zaak heus wel middelen zult kunnen en moeten geven. Maar wij gaan dus uit van het standpunt: wanneer ons werk U iets waard is en het zou nodig zijn, dan zult U daar wel iets voor willen offeren. Maar wanneer U dat zelf niet wilt, dan mogen wij dat niet van U eisen. Ik geloof, dat dáár het belangrijke punt ligt. Menigeen kan een aanwijzing zien als een eis en ik geloof niet, dat dat juist is. De geest heeft niet het recht, tegen U te zeggen: geef nou maar alles weg. Dat doet Jezus trouwens ook niet. Hij zegt niet tegen de mensen: geef alles weg. Hij zegt alleen dus tegende rijke jongeling die vraagt: Heer, wat moet ik doen om U te volgen? - dus die uitdrukkelijk een bepaalde, gerichte voorwaarde stelt - : laat alle dingen achter U, verdeelt Uw bezit onder de armen en volg mij. Dat is dus weer wél een uitspraak van Jezus.

- Jezus, die helemaal niet, zelfs niet tegen de tollenaar Nicodemus zegt, dat hij alles weg moet geven. Hij zegt wel, dat hij zo moet leven, dat hij geen schuldgevoel heeft. Ik geloof, dat dát het juiste is. Dat de geest dat wel eens eenzijdig bekijkt, ja, neem me niet kwalijk. We hebben bij ons zelfs dominee's, die nog net zo hard zalven als op aarde, die hebben we er ook bij. We hebben ambtenaren, die nog voortdurend, wanneer ze zich zouden uiten, dat in ambtelijke taal doen, waarbij sub A sub B tegenspreekt. Dat zijn ze nu eenmaal zo gewend. En om tot een zeker bewustzijn te komen, moet je ook in de geest een zekere ontwikkeling doormaken, dat kan niet anders. Maar heb je die doorgemaakt, dan kan er een ogenblik komen, dat je tegen de mensen zegt: Mensen, zorg nu eens even voor je medemensen. Je hebt lang zo veel niet nodig als je denkt, je kunt het met veel minder af. En dan geloof ik, dat het ons recht is, U daarop te wijzen, maar dat het niet ons recht is, van U te eisen, dat U dit dan ook zult doen. Dat moet U zelf besluiten. Is dit voldoende? Ja, dank U.
- x → Noemt U het tobben over kinderen, die in houding met je mening verschillen, waardoor je er haast niet uit kunt komen, óók verspilling van energie?
- → Ongetwijfeld! Kijk eens, dat is een moeilijkheid.. daar komen we eigenlijk in de paedagogie een beetje terecht en ook in de psychologie. Heel veel mensen hebben de neiging hun kinderen te willen maken tot datgene, wat ze zelf nog net niet hebben kunnen worden. Ik weet niet of U begrijpt, wat ik bedoel. En dit betekent dus, dat je jezelf in het kind projecteert. En van het kind een beantwoorden aan jôuw persoonlijkheid en dus ook aan jôuw mening en idealen en dergelijke verwacht. Wat dwaas is, want het kind is een afzonderlijke persoonlijkheid, een wezen, dat een eigen ontwikkeling doormaakt en dat zelfs een heel eigen denk- en leefwijze moet ontwikkelen, wil het zijn eigen taak op aarde kunnen vervullen. Wanneer U daar dus over gaat tobben, dan vindt ik dat een beetje dwaas. Ik geloof eerder, dat je als ouder moet zeggen: ik ben de reserve, het kind moet leren, zichzelf te worden, zichzelf te kennen. En daar zal het fouten bij maken. Wanneer die fouten er zijn, dan ben ik daar op de achtergrond, om het op te vangen om te zorgen, dat het niet zo gek wordt. En dan zal ik alles doen, ik ben als het ware de haven, waarin het kind terug kan vluchten, maar het heeft het recht, zijn eigen reis te bepalen. Ik hoop niet, dat U mij kwalijk neemt, dat ik dat zeg. Ik begrijp, dat het goed bedoeld is, wanneer je erover tobt, ik kan begrijpen, juist door het verschil van mentaliteit, dat altijd toch tussen de generaties bestaat en zeker in deze dagen, dat men zegt: ik begrijp het niet. Maar aan de andere kant moet ik toch ook zeggen: ze moeten zélf leven. Het enige, wat je kunt proberen ze duidelijk te maken en dan nog heel voorzichtig, dat is voorts: je hebt tijd van leven, probeer niet alles tegelijk te zijn. En dat moet je dan ook nog niet te hardop zeggen, want dan worden ze alleen maar boos en dan gaan ze het juist doen, dat weet U ook. Dus: verspil niet te veel energie eraan. Wanneer U zich nú niet moe maakt van zorgen over wat het kind allemaal misschien wel eens mis zou kunnen doen, dan zult U de kracht misschien niet hebben, het kind op te vangen op de juiste wijze, wanneer het U ineens werkelijk nodig heeft. En ook dat moment komt eens. Ik geloof, dat dit voldoende is.
- x De ouderwetse kloostergemeente gaat gelukkig verdwijnen, zei U.
- Klooster-mentaliteit, niet gemeenschap! Maar gaat U door.
- x Vindt U het zó verwerpelijk, als de mens zich terugtrekt voor een innerlijke ontdekkingstocht, wanneer de geestelijke ervaring gekoppeld wordt aan de buitenwereld?
- Ik kan daarop het volgende antwoorden. Een groot gedeelte van de kloostergemeenschappen had de neiging, zich in hun eigen denken en voorschriften zó ver te verwijderen van de wereld, waarin zij dan toch nog probeerden actief te zijn, dat zij in die wereld onbewust veel schade hebben aangericht, terwijl zij, door hun eenzijdigheid, zichzelf een duidelijk begrip voor de wereld, waarin zij leefden, onmogelijk maakten. In de laatste tijd - ik zou willen zeggen, in de laatste twintig jaar eigenlijk pas - zien wij, dat de kloostergemeenschappen, die hun geestelijk streven: het zich terug

trekken voor innerlijke erkenning, voor contact met God, wel degelijk in stand houden, met open ogen in de wereld staan, zich niet meer isoleren van de mensheid, maar als een geestelijk anders strevend misschien, anders werkzaam deel van die totale mensheid willen leven. En dát kan ik appreciëren. Ik heb er geen bezwaar tegen, dat iemand in een kloosterorde treedt wanneer hij daarmee voor de wereld betekenis heeft. Maar ik geloof niet, dat het juist is, je geheel uit de wereld te verwijderen en dan te menen, dat je met je geestelijk streven, met je bidden en dergelijke, voor de wereld toch betekenis krijgt. Want je kent dan datgene, waarvoor je bidt niet en zult daardoor de kracht, die in dit alles regeert, evenmin volledig kunnen erkennen. Ik hoop, dat dit voldoende duidelijk is.

x Ja, daar wou ik nog wel even op ingaan, omdat ik geloof, dat je vanuit een geestelijk en materieel isolement tóch kunt leren kennen de wereld, die je bewust hebt buitengesloten, omdat ik geloof, die buiten is, evengoed in je zelf ligt.

- Dat is tot op zekere hoogte waar, maar alleen tot op zekere hoogte. Want, doordat je die wereld buiten je sluit, kom je ertoe, haar te zien als de antithese van je eigen leven en bestaan. Als zodanig ga je die wereld en haar verschijnselen zien als bedreiging van en een aantasting van je eigen geestelijk bestaan. En wanneer de factoren, die de buitenwereld draaiende houden, dan in jouw innerlijk beseft worden, ga je ze bestrijden. Dan kom je in de situatie van de kluizenaar dus, die zozeer zich bezighield met het leven, waaruit hij zich had teruggetrokken, dat hij meende, voortdurend door duivels bedreigd te worden, omdat de herinneringen aan dat leven hem domineerden, maar hij deze niet meer kom verwerken als déél van het mens-zijn in de juiste zin van het woord.

En U weet, wannér we in de hagiografie, in de levens der heiligen gaan kijken, dat we meerdere voorbeelden vinden, die - zelfs wanneer we aannemen, dat de verhalen niet volledig juist zijn - toch een sterk instabiel psychisch beeld geven van de heiligen, zodat ze eigenlijk niet heilig zijn, maar mensen met een afwijking.

x Ik denk hier aan de pastoor van Ars.

- De pastoor van Ars was iemand, die, vreemd genoeg dus, toch in de wereld stond en dat is dus een van de dingen, die U niet over het hoofd moogt zien. Daarnaast krijgen wij de uit hemzelf voortkomende strijd tegen dingen, die niet passen in zijn priesterschap. En daaruit komt dan gelijktijdig het visioenair zijn, - instabiliteit voert daartoe - en ook de voortdurende vervolging, waarbij hij op een gegeven ogenblik zijn bed in brand steekt en dan beweert, dat de duivel het heeft gedaan. Dat is dus iets, dat weer op psychisch gestoord zijn wijst. Wanneer je die dingen normaal ontleeft, dan zie je dus beelden ontstaan bij dergelijke figuren, waarvan je je af kunt vragen: mogen wij aannemen, dat hetgeen zij uit hun voorstellingswereld gesteld hebben en wat men daar later aan heeft toegevoegd, dus in overeenstemming is met een werkelijkheid. Of moeten wij hier uit het psychisch patroon, zoals het tot uiting komt van de persoon, beschouwen en vanuit dát punt danook spreken over hallucinaties, over - wat men dan wel noemt - hysterische afwijking. Die zijn kennelijk aanwezig. En wanneer U het hebt dan over personen, die van die bijzondere ervaringen hebben, dan zou ik hier tegenover willen stellen een zekere Boyd, William Boyd, Sociëteit van Jezus, aalmoezenier in de eerste wereldoorlog, die dus in zijn leven tussen de soldaten aan het front bewijst, dat je gelijktijdig een volledig geestelijk leven, een intens vroom mens kunt zijn en toch absoluut openstaan voor de volledige werkelijkheid. En dat vind ik van Ars niet. En dan lijkt mij deze Boyd een gezonder mens te zijn en zijn christendom lijkt mij gezonder te zijn dan dat van de pastoor van Ars.

Deze zouden we dan nog weer kunnen gaan vergelijken met b.v. het optreden van een Savonarola, die dus ook uiteindelijk monnik is, die zich teruggetrokken heeft uit de wereld en die de woorden van een imbeciel - neem me niet kwalijk, dat ik dat zeg, beschouwd als God's woord, als engelen die tot hem spreken en die op grond daarvan de meest krankzinnige dicta tuur probeert op te richten.

Wanneer je je bezighoud met die zogenaamde heiligen moet je echt heel erg voorzichtig zijn en ik geloof niet, dat men mag stellen: deze heiligen zijn zonder meer een voorbeeld, vooral omdat in de hagiografie voorkomende feiten en gegevens altijd weer een zeer vertekend beeld van de werkelijkheid geven. Maar, aan de andere kant kunnen we opmerken, dat het geloof en de innerlijke bespiegeling soms een bijzonder grote geestelijke krachtbron kan zijn. Ik denk in dit verband aan Ludwina van Schiedam, die dus in haar ziekbed niet alleen vroom is, visioenen heeft, geestelijk zeer intens en misschien ook enigszins afgezonderd leeft, maar gelijktijdig zó voor de wereld openstaat, dat zij een krachtbron is, maar een nuchtere krachtbron, niet alleen uit vroomheid, maar werkelijk met de uitstraling van de persoonlijkheid, met de raad en alles voor de personen, die bij haar komen. Ik geloof, dat we daar dus wel een verschil moeten maken tussen het afgezonderd zijn in de vorm van een isolement en het in staat zijn in jezelf terug te trekken en hogere waarden te beleven, zonder daarom de wereld, die buiten je ligt, af te stoten als vijandig aan de hogere waarden. U neemt het mij niet kwalijk?

x Enige vragen buiten het onderwerp, met verzoek, om die eventueel te beantwoorden, als daar tijd over is.

- Is er nog iets over het onderwerp?

x Nou, nog over de laatste vraag, als U het mij niet kwalijk neemt. Hoe ik aan deze laatste vraag kom, omdat je het iedere keer weer tegen komt. Dat er in de hooglanden van Tbet en daar in de omgeving gewoon bepaalde gemeenschappen zijn, die dus absoluut volkomen geïsoleerd tóch bouwen aan het welzijn van de wereld, terwijl ze niet zuiver geestelijk zijn.

- U vertelt het hier geloof ik iets verkeerd en dat is weer de bekende vervorming, die we overal aantreffen. Deze gemeenschappen hebben wel degelijk contact met de wereld, zij werken wel degelijk op die wereld in. De personen uit deze gemeenschap leven voortdurend ook weer in de wereld buiten. Maar, deze gemeenschappen hebben onderling een menselijke samenleving, waardoor ze het bundelen van gedachtekracht, zowel als contacten met bepaalde hogere waarden mogelijk hebben gemaakt en zó dus een verbinding kunnen vormen tussen het hogere, terwijl zij gelijktijdig het normale leven niet afwijzen, en onder de mensen leven. Van deze Tibetanen is bekend, dat ze tot Hong Kong, tot Calcutta en dergelijke zijn doorgedrongen, om ook dáár als mens te leven, dat ze met de handelskaravanen door Tibet zijn getrokken maar net zo goed met boten de grote rivieren zijn afgezakt, zodat ze in Benares zijn geweest, kortom, dat ze een groot gedeelte van hun wereld bereikt hebben, die wereld kennen, maar terugkeerden tot het rustpunt, waarin zij de kracht van gedachten, de kracht van innerlijk besef konden vinden, waardoor ze in staat waren, wat ze in de wereld geleerd hadden, juist te gebruiken, hun gedachten juist te richten en terugkerend náár die wereld, haar opnieuw positieve waarden te geven. Dat is dus een andere kwestie. x Dank U.

- Nu, dan gaan we naar die andere vragen toe.

-x Waar komen nieuwe (eerste) incarnaties vandaan en waarom is het ongewenst, dat er teveel tegelijk komen?

- Ja, waar komen ze vandaan? Ze komen dus uit alle levensvormen, waarin een IK-heid een besef kan bereiken, waardoor het in staat is, zich zelf te beschouwen. Over het algemeen zijn dat dus voor de menselijke incarnaties hogere ventebreten geweest en dus uit de gewervelden komen ze meestal voort. Je zou misschien ook eens een walvis tegenkomen, die mens is geworden, maar dat gebeurt niet zo vaak. want zelfs dat is nog een warmbloedige vertebrat, zoals U weet. Goed. Ze komen dus voort uit een lagere trap van ontwikkeling, naar de menselijke trap.

Waarom het niet goed is, dat er teveel tegelijk zijn? Wel, het achtergrondspatroom bij elke incarnatie wordt bepaald door de ervaring, die je tot nu toe hebt opgedaan. En dit betekent, dat, zover het geestelijke invloed betreft, de instinctieve en de paniek-reactie bij een eerste incarnatie over het algemeen sterker op de voorgrond komt, dan bij oudere incarnaties, dus die meermalen geïncarneerd zijn. En wanneer dus téveel mensen de massale, de paniek-reactie, de instinct-reactie op de voorgrond gaan zetten, dan is

het duidelijk, dat hierdoor het peil van menselijk denken en zijn, geschaad kan worden. Vandaar dat het meestal niet wenselijk geacht zal worden. Ik hoop, dat dat voldoende is.

x Is het tijdstip van de Wessac-bijeenkomst astronomisch (of astrologisch) bepaald?

- Ik zou zeggen: astronomisch, ofschoon astrologie er eveneens toe kan komen, dit te bepalen, daar het geheel bepaald wordt door de loop van de maan en dus niet door verdere constellaties. Ik geloof niet, dat er veel verschil tussen zou liggen hier. Volgende vraag.

(x) Is er van de oude bevolking van MU, Lemurië of Atlantis nog iets over in, op of binnen de aarde. Is hier enig verband met Sjamballah of/en Agartha?

- Het is wel waarschijnlijk, dat een deel van de duistere ritën, zoals dat heet, gebonden zijn aan een oud, een zeer oud geloof, dat - naar men aanneemt - reeds stamt uit de tijden van MU en wel uit de splitsing van het keizerrijk. Maar dat is dus ook vervormd en veranderd. We kunnen dus niet zeggen, het zijn de wezens uit MU of wat anders, die daar voor aansprakelijk zijn. We kunnen alleen zeggen, er zijn overleveringen en een zekere kennis waarschijnlijk ook wel, die steeds meer vervormd zijn overgeleverd en in deze dagen dus ook gebruikt worden. Datzelfde geldt voor Atlantis. Er zijn dus nakomelingen, er zijn restanten van het Atlantische geloof te vinden overal, er zijn zelfs, geloof ik, wel bepaalde invloeden te vinden op gebied van structuur en handel b.v., die zelfs nu nog een rol spelen. De opbouw van de oude zeehavens, zoals Atlantis die bouwde, is nog een hele tijd gebruikt, ik meen zelfs nog in de Hanzesteden, dus tot 1600 toe. Bewust, onbewust gevolgd. In de vestingbouw treffen ^{we} het trouwens ook nog een tijd aan, maar daar is het, geloof ik, in de dertiende eeuw afgelopen. Die invloeden zijn er dus wel, maar dit betekent nog niet, dat de oorspronkelijke wezens, de oorspronkelijke bewoners van MU en noem maar op, zonder meer en direct invloed hebben. De illusie b.v., dat Atlanten, mensen uit MU en dergelijke, onder de wereld zouden voortleven, staan in verband met een paar legenden.

U weet dus, de Tibetanen geloofden in de Heer der Wereld, die leefde in een onderaards rijk, omgeven door zijn raad en hofhouding, hij sluimert meestal, maar spreekt zo nu en dan, hij heeft zijn legers rond zich - 't is dus een hele grote wereld en op een gegeven ogenblik zal hij naar boven komen. Maar het eigenaardige is, dat we dus in Zuid-Amerika een soortgelijke legende vinden van mensen, die weggevlucht zijn voor vuur, dat uit de hemel viel en die dus in die enorme uitbarsting in grotten hebben gewoond, waarna enkelen van hen naar buiten zijn gegaan en zo ^{de} volkeren van - zeg maar Zuid-Amerika hoofdzakelijk - dus weer de aardbodem betreden hebben. En uit deze legende blijkt dus wel, dat er een of andere herinnering is overgebleven. En veel mensen, die dus het mystieke van zich af willen projecteren in een meer menselijke vorm, komen er toe, daartoe onderaardse rijken en dergelijke te stellen. Ik geloof niet, dat het juist is. x Dank U.

x Wilt U Uw mening geven over het pas uitgekomen boek, dat als titel heeft "Jezus Rapport"?

- Ik heb het niet gelezen, ik geloof niet, dat ik daar zo gauw een mening over kan geven, ik zou dus iemand moeten zoeken, die het wél gelezen heeft en me dan nog een oordeel vormen. Neemt U mij niet kwalijk, dat mij dat iets te ver gaat op dit moment. U kunt desnoods die vraag later nog eens een keer stellen, misschien dat U dan meer geluk hebt en iemand treft, die het wel gelezen heeft. Ik geloof aan de andere kant ~~xxx~~ dat je, zover ik hier telepathisch - dat is dus heel iets anders - de waarde kan aftappen van het boek, in iedergeval kunt zeggen, dat men geprobeerd heeft, Jezus te plaatsen in zijn tijd en niet zijn daden en de gebeurtenissen te interpreteren volgens religieuze mythen ofwel in vergelijking met de denkwijze in deze moderne tijd. Jezus moet inderdaad gezien worden in zijn eigen tijd, in het denken en in de omstandigheden van zijn tijd en op deze wijze moeten ook zijn handelingen verklaard worden, en begrepen worden. Dan pas heeft men te maken met de werkelijke Jezus. In zoverre geloof ik wel, dat het boek dus enkele nuttige elementen naar voren kan brengen.

Neem mij niet kwalijk, ik moet hier eigenlijk aftappen zonder meer, maar zover ik het na kan gaan, lijkt het mij nog wel wat eenzijdig te zijn. Ik durf geen definitief oordeel te geven, voor ik van de volledige inhoud heb kennis genomen. Ik hoop, dat dit voldoende is.

Dank U zeer, dit was de laatste vraag.

Mag ik dan nog een vraag stellen

Ja, waarom niet

En even terugkomen naar het onderwerp, die maagden, dwaze en wijze. In hoeverre ziet U mogelijkheden in de algehele instelling van de opgroeiende jeugd. Dat ze enerzijds de schijn geven althans, als de dwaze maagden te willen leven, zonder zich te bekommeren om wat er morgen is. In hoeverre meent U, dat er toch ook misschien wel iets in zit van de wijze maagden?

Nou eh, mag ik dat op een gekke manier formuleren? Er zijn een hele hoop jongelui, die zich gedragen als Flower People, of wat tegenwoordig in de mode is, zich kleden daarnaar, de taal gebruiken en in feite toch alleen maar streven naar een eigen flatje, een eigen garage en een eigen auto'tje erin. En die zou ik werkelijk toch wel de dwaze maagden willen noemen, want ze beantwoorden aan een mode, zonder meer. Er zijn anderen, die zich eigenlijk helemaal los willen maken van de maatschappij, ik geloof, dat ook zij dwazen zijn. Maar er blijft een betrekkelijk redelijk deel over, laten we zeggen een op de honderd misschien zelfs wel, van de jongeren, die dus zich los willen maken van het levenspatroon, zoals het nu bestaat, het gezags-, het aanzien-patroon, dat Uw maatschappij beheerst en die aan de andere kant toch voortdurend bezig zijn met hun wereld. En misschien niet altijd even verstandig, maar toch op hun eigen wijze zoeken in die wereld een nieuwe betekenis te vinden. Daarbij zijn ze verder geneigd om hun eigen krachten zo nu en dan toch te sparen, ze gaan dus niet voortdurend tot het uiterste van hun vermogen en kunnen, maar zijn wél bereid, wanneer het nodig is, voortdurend in te springen. Ik zou zeggen, dezen zijn kennelijk wijze maagden in dit verband. En dat zijn er toch tamelijk veel, zou ik zeggen.

Ziet U daar toekomst in? Ik bedoel dit: denkt U, dat dat op den duur zoden aan de dijk gaat zetten?

Ik zie er niet allen toekomst in, ik meen, dat het de toekomst is.

Het is vijf voor tien.

Ja, we moeten zo langzamerhand aan de klok gaan denken.

Nu mag ik hier misschien mee afscheid nemen. Het is nog steeds een behoorlijk jaartje. U zult zich aan anderen vaak ergeren. Als U het doet, vraag U eens af, hoe stom U de laatste tijd geweest bent, dan vallen die anderen misschien toch nog wel weer mee. Goeden avond.